

Adres bij aanwijzing
Molenstraat 79-81

Formele tekst bij het besluit tot aanwijzing

Korte bouwgeschiedenis

De Molenstraat was vanaf de tweede helft van de dertiende eeuw de uitvalsweg vanaf de Wiemelpoort richting het zuiden en lag in deze tijd nog buiten de stadsomwalling, maar raakte al wel bebouwd. In de vijftiende eeuw raakte de Molenstraat meer structureler en meer aaneengesloten bebouwd. Ten zuiden van de Vlaamsegras was oorspronkelijk een afsplitsing van de Molenstraat in de richting van Malden, de latere Sint-Annastraat. Toen omstreeks 1470 de Voorstad, waar de Molenstraat bij hoorde, binnen de stadsomwalling kwam te liggen kreeg de straat richting Malden geen stadspoort. De weg hield op ter hoogte van het huidige Molenstraat 89-91, maar bleef wel herkenbaar door de verbreding van de Molenstraat ter hoogte van de Vlaamsegras. De afsplitsing is thans nog herkenbaar door de bocht die de Molenstraat maakt vanaf de Vlaamsegras. Op de stadsplattegrond van Feltman uit 1669 is aan de oostzijde al aaneengesloten bebouwing te zien. Verder is de Tesschenpoel te zien, die in 1490 voor het eerst in de archieven genoemd wordt.

De Kadastrale Minuut van circa 1830 laat nauwelijks wijzigingen ten opzichte van het zeventiende-eeuwse beeld zien. De grootste veranderingen ontstonden na de ontmanteling van de vestingwerken in 1874. Met de nieuwe stadsuitleg werd de Molenstraat de belangrijkste entree vanaf het nieuwe Keizer Karelplein naar het oude centrum en veranderde in een winkelstraat. De bouwactiviteiten namen flink toe en diverse panden werden verbouwd tot winkel of hotel. Veel panden werden rond 1900 in de toen moderne Art Nouveaustijl opgetrokken. Zo ook Molenstraat 79-81. Oude foto's laten zien dat voor 1904 op het perceel een vier traveeën breed pand van twee bouwlagen met een schilddak met de nok haaks op de voorgevel stond. Op het voorschild was een dakkapel met wangen en een fronton geplaatst. De voorgevel was voorzien van een winkelpui en werd beëindigd door een kroonlijst. Op de begane grond waren twee ingangen en vier vensters met schouderboogprofilering. De vensters op de eerste verdieping waren voorzien van schuiframen met roedenverdeling en persiënnes.

In 1904 werd dit pand vervangen door een nieuw pand in Art Nouveaustijl met op het achterste deel van het perceel een pakhuis, van het hoofdhuis gescheiden door een binnenplaats. Het pand werd in opdracht van de firma H.W. van Haaren ontworpen door de bouwkundige W.J.H. van der Waarden. De begane grond was als winkelruimte in gebruik en de overige verdiepingen als woning. De winkelpui had in het midden een ingang, geflankeerd door twee etalagevensters. Onder de etalagevensters waren twee kelderlichten zichtbaar. Geheel links op de begane grond was de ingang naar de bovenwoning opgenomen. De overige verdiepingen bestonden uit twee traveeën. De eerste verdieping had over de gehele breedte van de gevel een balkon met sierlijk balkonhek. De gevel werd afgesloten door een Vlaamse gevel, waaraan een klein driezijdig balkon was aangebracht, te bereiken via twee fenêtres à terre. Het pand werd beëindigd door een plat dak met aan de voorzijde een dakschild.

Al in 1947 ontwierp E.F. Estourgie een nieuwe pui voor café-restaurant 't Herrijzend Seepaerd, maar waarschijnlijk is de pui niet uitgevoerd zoals in het ontwerp. De tekeningen laten namelijk slechts één ingang zien in het linker gedeelte van de gevel. De opgang naar de bovenwoning was verplaatst en alleen via het restaurantgedeelte te bereiken. De verbouwingstekening van de pui uit 1965 en een foto uit 1948 laten echter zien dat er nog steeds twee ingangen op de oorspronkelijke locaties waren. De ramen met roeden en de indeling in een boven- en benedengedeelte gescheiden door een puibalk met golvend motief zijn wel gelijk aan het ontwerp van Estourgie. De verbouwingstekeningen van 1965 zijn gemaakt ten behoeve van een nieuwe wijziging van de pui. De ramen met roedenverdeling maakten met deze verbouwing plaats voor grote etalageramen met spiegelglas ter weerszijden van de restaurantingang. Boven de puibalk verdween ook het grootste gedeelte van de ramen met roedenverdeling. Alleen boven de ingang naar de bovenwoning bleven de kleine roeden behouden en boven de restaurantingang werd een raam voorzien van een driedeling geplaatst. Tussen 1948 en 1960 is de Vlaamse gevel afgeknot

en is het balkonnetje op deze verdieping verwijderd. In 1997 vond een grootschalige verbouwing van het cafégedeelte plaats. De aan elkaar gegroeide bebouwing op het achterste deel van het perceel maakte onder andere plaats voor één nieuwe aanbouw, waarbij het oorspronkelijke pakhuis verdween. Onder deze nieuwe ruimte werd een grote kelderruimte gerealiseerd. In het dakschild aan de voorzijde werden veluxdakramen geplaatst. In 1998 wijzigde de pui opnieuw. De pui werd in een klassieke stijl vormgegeven, waarbij de café ingang geflankeerd werd door zuilen en een omlijsting van panelen met ronde motieven werd aangebracht.

Omschrijving

Pand van vier bouwlagen onder een plat dak met aan de voorzijde een dakschild. De voorgevel is opgetrokken in geel baksteen metselwerk voorzien van donker gele banden en siermetselwerk. De gevel wordt afgesloten door een afgeknotte Vlaamse gevel. De begane grond is geheel in beslag genomen door een cafépui, bestaande uit een terugliggende ingang, geflankeerd door raampartijen en met een omlijsting van panelen met ronde motieven. De ingang naar de bovenwoning links in de gevel is in de omlijsting opgenomen. De eerste verdieping heeft over de gehele breedte van de gevel een balkon met sierlijk balkonhek. Twee balkonpuien van elk een deur met zijlichten en bovenlichten met roedenverdeling geven toegang tot het balkon. De tweede verdieping telt twee vensterpartijen bestaande uit twee vensters met stolpramen en bovenlicht met roedenverdeling, geflankeerd door gebogen smalle vensters. De bovenzijde van de vensters wordt afgedekt door natuurstenen blokken en lateien. Boven het middelste venster is tevens een getoogde strek geplaatst. In de Vlaamse gevel zijn twee vensters zichtbaar, afgesloten door een natuurstenen latei en een getoogde strek.

Interieur

In het interieur zijn nog zeer rijke interieurelementen uit de bouwtijd bewaard gebleven, zoals stucplafonds, het trappenhuis en paneeldeuren. Onder het voorste gedeelte van het pand bevindt zich een klein keldertje.

Waardering

Molenstraat 79-81 heeft architectuurhistorische waarde als onderdeel van het oeuvre van de Nijmeegse architect-bouwkundige W.J.H. van der Waarden en als voorbeeld van een pand uit de vroege twintigste eeuw in Art Nouveaustijl.

Het pand heeft stedenbouwkundige waarde als markant onderdeel van de Molenstraat en vanwege de parcellering, die in de late-middeleeuwen tot stand is gekomen, als onderdeel van de historische stadsstructuur.

Molenstraat 79-81 heeft cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de cityvorming van de Molenstraat aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw.